

Výběrový soupis pramenů a literatury k československo-vatikánským diplomatickým stykům v letech 1923–1925

Archivy

Archiv Ministerstva zahraničních věcí ČR

- fond Politické zprávy – Vatikán
- fond Zastupitelský úřad – Vatikán

Archiv Národního muzea

- fond Eduard Jelen

Historický vatikánský archiv v Římě (III e IV periodo)

- fond Affari Ecclesiastici Straordinari, Cecoslovacchia
- fond Affari Ecclesiastici Straordinari, Italia
- fond Affari Ecclesiastici Straordinari, Polonia
- fond Affari Ecclesiastici Straordinari, Russia

Vatikánský apoštolský archiv v Římě

- fond Archivio Nunziatura Apostolica in Praga 1920–1950

Noviny citované v textu jednotlivých zpráv

Annuario Pontificio

Avanti!

Berliner Tagblatt

Bolletino ufficiale

Brünner Zeitung am Abend

Corriere della Sera

Corriere Diplomatico e Consolare

Cremona nuova

Cultura Sociale

Čech

České slovo

Den

Deutsche Presse

Eclair

Echi e commenti

El Universal

Gazzeta ufficiale

Germania

Giornale di Roma

Giustizia

Grido d'Italia

Il Corriere d'Italia

Il Corriere degli Italiani

Il Corriere Italiano

Il Giornale d'Italia

Il Messaggero

Il Mondo

Il Popolo

Il Popolo d'Italia

Il Popolo Nuovo

<i>Il Popolo Veneto</i>	<i>Národní osvobození</i>
<i>Il Resto del Carlino</i>	<i>New Europe</i>
<i>Il Secolo</i>	<i>Nuovo Paese</i>
<i>Il Tevere</i>	<i>Palestra di diritto</i>
<i>Journal des Débats</i>	<i>Parte Guelfa</i>
<i>L'Epoca</i>	<i>Petit soir a Quotidien</i>
<i>L'Idea Nazionale</i>	<i>Piccolo</i>
<i>L'Illustrazione Italiana</i>	<i>Právo lidu</i>
<i>L'Impero</i>	<i>Reichspost</i>
<i>L'Italia</i>	<i>Revue des deux Mondes</i>
<i>L'Italia coloniale</i>	<i>Revue universelle</i>
<i>L'Osservatore Romano</i>	<i>Rivista delle riviste per il clero</i>
<i>L'Unità</i>	<i>Rivista storico-critica delle scienze teolo-</i>
<i>La Civiltà Cattolica</i>	<i>giche</i>
<i>La Frensa</i>	<i>Religio</i>
<i>La Lettura</i>	<i>Rudé právo</i>
<i>La Libertà</i>	<i>Slavonic Review</i>
<i>La Nación</i>	<i>Slovák</i>
<i>La Razón</i>	<i>Slovenský denník</i>
<i>La Sentinella Bresciana</i>	<i>Slovenský národ</i>
<i>La Tribuna</i>	<i>Stampa</i>
<i>La vita italiana</i>	<i>Stimmen aus Maria-Laach</i>
<i>La Voce Repubblicana</i>	<i>Studi Religiosi</i>
<i>Lidové listy</i>	<i>Tavaso</i>
<i>Ludové noviny</i>	<i>The Times</i>
<i>Mezzogiorno</i>	<i>Venkov</i>
<i>Národní listy</i>	<i>Weekly Times</i>

Vydané prameny

- Acta Apostolicae Sedis. Commentarium officiale* (1923–1925): 1923 – annus XV, volumen XV, Roma 1923; 1924 – annus XVI, volumen XVI, Roma 1924; 1925 – annus XVII, volumen XVII, Roma 1925.
- Außenpolitische Dokumente der Republik Österreich 1918–1938*, Band 5 (1922–1926), ed. Arnold Suppan, Wien 2002.
- Dejmek, Jindřich (ed.): *Korespondence Kamila Krofty s Edvardem Benešem*, I. (1920–1927), in: *Sborník archivních prací* 44, č. 2 (1994), s. 449–555.
- Deutsche Gesandtschaftsberichte aus Prag*, II. *Innenpolitik und Minderheitenprobleme in der Ersten Tschechoslowakischen Republik*, Teil II. (1921–1926), ed. Alexander Manfred, München 2004.
- Drábek, Jan (ed.): *Z časů nedlouho zašlých. Vzpomínky Dr. Mořice Hrubana*, Řím – Los Angeles 1967.
- Ferrari, Francesco Luigi (ed.): *Lettere e documenti inediti*, I, Roma 1986.
- Gronský, Ján (ed.): *Komentované dokumenty k ústavním dějinám Československa*, I. (1914–1945), Praha 2005.

- Hachey, Thomas E. (ed.): *Anglo-Vatican relations, 1914–1939. Confidential annual reports of the British ministers to the Holy See*, Boston 1972.
- Hájková, Dagmar – Quagliatová, Vlasta – Vašek, Richard (ed.): *Korespondence T. G. Masaryk – Edvard Beneš, 1918–1937*, Praha 2013.
- Helan, Pavel – Šebek, Jaroslav (ed.): *Československo a Svatý stolec, II/1. Kongregace pro mimořádné církevní záležitosti (1919–1925). Výběrová edice dokumentů*, Praha 2013.
- Hrabovec, Emília (ed.): *Slovensko a Svätá stolica 1918–1927 vo svetle vatikánskych prameňov*, Bratislava 2012.
- Hrdlička, Jaroslav – Lášek, Jan Blahoslav (ed.): *Paměti Vlastimila Kybala, II*. Praha 2020.
- Kodex kanonického práva zpracovaný z rozkazu nejvyššího velekněze Pia X. a vyhlášený z moci papeže Benedikta XV.*, přel. František Kop et al., Praha – Olomouc 1969.
- Künzl-Jizerský, Rudolf: *V diplomatických službách ČSR*, Praha 1947.
- Kvaček, Robert et al. (ed.): *Dvacáté století o sobě. Výbor z úředních listin, záznamů, smluv a dohod, deklarací, projevů, úvah, dopisů, vzpomínek a pamětí*, Liberec 2005.
- Lora, Erminio – Simionati, Rita (ed.): *Enchiridion delle Encicliche, V. (Pio XI)*, Bologna 1998.
- Marek, Pavel (ed.): *Politické programy českého politického katolicismu 1894–1938*, Praha 2011.
- De Marchi, Giuseppe: *Le nunziature apostoliche dal 1800 al 1956*, Roma 1957.
- Masaryk, Tomáš Garrigue: *Cesta demokracie. Projevy – články – rozhovory 1921–1923, II.*, ed. Vojtěch Fejlek – Richard Vašek, Praha 2007.
- Masaryk, Tomáš Garrigue: *Cesta demokracie. Projevy – články – rozhovory 1924–1928, III.*, ed. Vojtěch Fejlek, Praha 1994.
- Mrkonjič, Tomislav (ed.): *L'Archivio della Nunziatura Apostolica in Vienna, I (1607–1939/1940/)*, Vaticano 2008.
- Pacelli, Eugenio: *Die Lage der Kirche in Deutschland 1929*, ed. Hubert Wolf – Klaus Unterburger, Paderborn 2006.
- Pacelli, Eugenio: *Eugenio Pacelli. Erster Apostolischer Nuntius beim Deutschen Reich (Gesammelte Reden)*, ed. Ludwig Kass, Berlin 1930.
- Šmíd, Marek et al. (ed.): *Československo a Svatý stolec, III. Diplomatická korespondence a další dokumenty (1917–1928). Výběrová edice*, Praha 2015.

Literatura

- De Agostini, Cesare: *Segregati da Dio. Tutti i conclavi del '900*, Asti 2002.
- Alberti, P.: *Pius XI.*, Přerov 1929.
- Balík, Stanislav – Hloušek, Vít – Holzer, Jan et al.: *Politický systém českých zemí 1848–1989*, Brno 2007.
- Bandon, Wolfgang J. – Feulner, Rüdiger: *Die Apostolische Nuntiatur in Wien*, Wien 2005.
- Bartlová, Alena: *Andrej Hlinka*, Bratislava 1991.
- Bartlová, Alena (ed.): *Slovenská ľudová strana v dejinách 1905–1945*, Martin 2006.
- Besier, Gerhard: *Svatý stolec a Hitlerovo Německo*, Brno 2008.

- Boyce, Robert: *French Foreign and Defence Policy 1918–1940. The Decline and Fall of a Great Power*, London 2005.
- Broklová, Eva: *Československá demokracie. Politický systém ČSR 1918–1938*, Praha 1992.
- Casella, Mario: *L'azione cattolica nell'Italia contemporanea (1919–1969)*, Roma 1992.
- Confalonieri, Carlo (ed.): *Pio XI nel trentesimo della morte (1939–1969). Raccolta di studi e di memorie*, Milano 1969.
- Confalonieri, Carlo: *Pio XI visto da vicino*, Torino 1993.
- Coranič, Jaroslav: *Dejiny gréckokatolíckej cirkvi na Slovensku v rokoch 1918–1939*, Prešov 2013.
- Coranič, Jaroslav: *Z dejín gréckokatolíckej cirkvi na Slovensku*, České Budějovice 2014.
- Dacík, Reginald M.: *Základy Katolické akce*, Olomouc 1939.
- Dejmek, Jindřich et al.: *Diplomacie Československa, II. Biografický slovník československých diplomatů (1918–1992)*, Praha 2013.
- Dejmek, Jindřich: *Historik v čele diplomacie. Kamil Krofta*, Praha 1998.
- Dejmek, Jindřich: *Vztahy mezi ČSR a Vatikánem v meziválečném období*, in: *Vztah církví a státu. Sborník textů*, ed. Marek Loužek, Praha 2004, s. 75–94.
- Dell'Orto, Umberto: *Pio XI. Un papa interessante*, Milano 2008.
- Dobrotková, Marta – Kohútová, Mária (ed.): *Slovensko a Svätá stolica*, Trnava 2008.
- Doležal, Josef: *Český kněz*, Praha 1931.
- Doležal, Josef: *Politická cesta českého katolicismu 1918–1928*, Praha 1928.
- Dunn, Dennis J.: *The Catholic Church and Soviet Russia 1917–1939*, London 2017.
- Đurica, Milan S.: *Jozef Tiso 1887–1947. Životopisný profil*, Bratislava 2006.
- Fattorini, Emma: *Germania e Santa Sede. Le nunziature di Pacelli tra la Grande guerra e la Repubblica di Weimar*, Bologna 1992.
- Fattorini, Emma: *Pio XI, Hitler e Mussolini. La solitudine di un papa*, Torino 2007.
- De Felice, Renzo: *Breve storia del fascismo*, Milano 2002.
- Fiorelli, Leone (ed.): *Il Cardinale Pietro Gasparri*, Roma 1960.
- Fotenelle, René: *Jeho Svatost Pius XI.*, Praha 1937.
- Franzen, August: *Malé dějiny církve*, Kostelní Vydří 2006.
- Fuchs, Alfred: *Novější papežská politika*, Praha 1930.
- Gariboldi, Giorgio A.: *Pio XII, Hitler e Mussolini. Il Vaticano fra le dittature*, Milano 1998.
- Gelmi, Josef: *Papežové. Od svatého Petra po Jana Pavla II.*, Praha 1994.
- Gentile, Emilio: *Contro Cesare. Cristianesimo e totalitarismo nell'epoca dei fascismi*, Milano 2010.
- Halas, František X.: *Fenomén Vatikán. Idea, dějiny a současnost papežství. Diplomacie Svatého stolce. České země a Vatikán*, Brno 2004.
- Hobza, Antonín: *Modus vivendi. Politický konkordát uzavřený mezi vládou Československou a Vatikánem*, Praha 1930.
- Hobza, Antonín: *Poměr mezi státem a církví. Jeho vývoj a přítomný stav*, Praha 1931.
- Hrabovec, Emília: *Die Nuntien in der Tschechoslowakei. Clemente Micara, Francesco Marmaggi, Pietro Ciriaci und Saverio Ritter*, in: *Eugenio Pacelli als Nuntius in Deutschland. Forschungsperspektiven und Ansätze zu einem internationalen Vergleich*, ed. Hubert Wolf, München – Wien 2012, s. 177–196.

- Hrabovec, Emília: Menovanie biskupov v kontexte bilaterálnych vzťahov, in: *Osudy demokracie ve střední Evropě. Sborník mezinárodní vědecké konference*, II, ed. Jaroslav Valenta, Praha 1999, s. 542–554.
- Hrabovec, Emília: Santa Sede, il governo cecoslovacco e gli slovacchi (1918–1939), in: *Santa Sede ed Europa centro-orientale tra le due guerre mondiali. La questione cattolica in Jugoslavia e in Cecoslovacchia*, ed. Massimiliano Valente, Roma 2011, s. 243–272.
- Hrabovec, Emília: Slovensko a Svätá stolica 1918–1939 v kontexte medzinárodných vzťahov, in: *Slovensko a Svätá stolica*, ed. Marta Dobrotková – Mária Kohútová, Trnava 2008, s. 184–220.
- Hrabovec, Emília: Svätá stolica a slovenskí biskupi v medzivojnovou období, *Duchovný pastier* 93, č. 1–2 (2012), s. 5–20.
- Hrodek, Dominik: Parlamentní volby v roce 1925 na Slovensku. Několik pohledů na předvolební kampaň v tisku, *Česko-slovenská historická ročenka* 7 (2002), s. 249–276.
- Hromják, Ľubomír: Postoj Československé strany lidové voči pastierskemu listu slovenských biskupov v roku 1924, in: „Bílá místa“ v dějinách Československé strany lidové. *Sborník prací z mezinárodní vědecké konference k 90. výročí založení strany (1919–2009)*, ed. Pavel Marek et al., Olomouc 2009, s. 105–114.
- Hronek, Josef: *Papež Pius XI.*, Praha 1929.
- Chenau, Philippe: *Katolická církev a komunismus v Evropě (1917–1989). Od Lenina k Janu Pavlu II.*, Praha 2012.
- Chiron, Yves: *Pio XI. Il papa dei patti lateranensi e dell'opposizione ai totalitarismi*, Milano 2006.
- Kadlec, Jaroslav: *Přehled českých církevních dějin*, II, Praha 1991.
- Kaňák, Miloslav: *Dr. Karel Farský. O životě a díle prvního patriarchy Církve československé*, Praha 1951.
- Kárník, Zdeněk: *České země v éře První republiky (1918–1938)*, I. *Vznik, budování a zlatá éra republiky (1918–1929)*, Praha 2000.
- Klimek, Antonín: *Boj o Hrad. Hrad a Pětka. Vnitropolitický vývoj Československa 1918–1926 na půdorysu zápasu o prezidentské nástupnictví*, I, Praha 1996.
- Klimek, Antonín – Hofman, Petr: *Velké dějiny zemí Koruny české*, XIV. 1929–1938, Praha 2002.
- Klimek, Antonín – Kubů, Eduard: *Československá zahraniční politika 1918–1938. Kapitoly z dějin mezinárodních vztahů*, Praha 1995.
- Kováč, Dušan: *Dějiny Slovenska*, Praha 1999.
- Kovtun, Jiří: *Republika v nebezpečném světě. Éra prezidenta Masaryka 1918–1935*, Praha 2005.
- Kratochvíl, Václav: *Církev v dějinách*, Praha 2002.
- Krlín, Josef: *Papežská politika v posledních dvou stoletích*, Praha 1946.
- Letz, Róbert: *Slovenské dejiny*, IV. 1914–1938, Bratislava 2010.
- De Luca, Giuseppe: *Il cardinale Bonaventura Cerretti*, Roma 1971.
- Malíř, Jiří – Marek, Pavel et al. (ed.): *Politické strany. Vývoj politických stran a hnutí v českých zemích a Československu 1861–2004*, I. 1861–1938, Brno 2005.
- De Marco, Vittorio: *Un diplomatico vaticano all'Eliseo. Il cardinale Bonaventura Cerretti (1872–1933)*, Roma 1984.

- Marek, Pavel (ed.): *Jan Šrámek a jeho doba*, Brno 2011.
- Marek, Pavel (ed.): *Teorie a praxe politického katolicismu 1870–2007*, Brno 2008.
- Marek, Pavel: *Církevní krize na počátku první Československé republiky. 1918–1924*, Brno 2005.
- Marek, Pavel: *České schisma. Příspěvek k dějinám reformního hnutí katolického duchovenstva v letech 1917–1924*, Rosice u Brna 2000.
- Marek, Pavel: K problematice tzv. boje o kostely na počátku první Československé republiky, *Acta Universitatis Palackianae Olomucensis. Historica. Sborník prací historických* 34 (2008), s. 59–73.
- Marek, Pavel – Šmíd, Marek: *Arcibiskup František Kordač. Nástin života a díla apologety, pedagoga a politika*, Olomouc 2013.
- Němec, Vít: Olomoucký arcibiskup ThDr. Leopold Prečan (1866–1947). Příspěvek k historickému bádání o jedné z nejvýznamnějších osobností v dějinách olomoucké arcidiecéze první poloviny 20. století, *Střední Morava* 18, č. 34 (2012), s. 4–25.
- Olivová, Věra: *Dějiny první republiky*, Praha 2000.
- Papajík, David – Koucká, Ivana (ed.): *Politický katolicismus v nástupnických státech rakousko-uherské monarchie v letech 1918–1938. Sborník z konference „Postavení římskokatolické církve a politický katolicismus v nástupnických státech v letech 1918–1938“ konané v Olomouci v roce 1996*, Olomouc 2001.
- Pehr, Michal: Marmaggiho aféra pohledem Eduarda Jelena, *Časopis Národního muzea. Řada historická* 180, č. 1–2 (2011), s. 12–31.
- Pehr, Michal – Šebek, Jaroslav: *Československo a Svatý stolec. Od nepřátelství ke spolupráci (1918–1928)*, I. Úvodní studie, Praha 2012.
- Pejška, Josef: *Církevní právo se zřetelem k partikulárnímu právu československému. Hierarchický řád církevní*, II, Praha 1937.
- Peroutka, Ferdinand: *Budování státu*, I–IV, Praha 2003.
- Pollard, John: *The papacy in the age of totalitarianism, 1914–1958*, Oxford 2014.
- Puricelli, Carlo: *Un „Papa Brianzolo“. Le radici culturali di Achille Ratti, Pio XI*, Milano 1991.
- Putna, Martin C.: *Česká katolická literatura v kontextech. 1918–1945*, Praha 2010.
- Del Re, Niccolò: *La Curia romana. Lineamenti Storico-giuridici*, Vaticano 1998.
- Riccardi, Andrea: *Století mučedníků*, Kostelní Vydří 2014.
- Ronzoni, Domenico Flavio: *Achille Ratti. Il prete alpinista che diventò papa*, Missaglia 2009.
- Salajka, Milan: *Portrét Církve československé husitské*, Praha 2007.
- Sidor, Karol – Vnuk, František: *Andrej Hlinka 1864–1938*, Bratislava 2008.
- Squicciarini, Donato: *Die Apostolischen Nuntien in Wien*, Vaticano 2000.
- Stehle, Hansjakob: *The Eastern Politics of the Vatican*, Athens 1981.
- Stella, Giordano: *Pio XI. Il papa dei concordati*, Milano 2009.
- Šebek, Jaroslav: *Mezi křížem a národem. Politické prostředí sudetoněmeckého katolicismu v meziválečném Československu*, Brno 2006.
- Šmíd Marek: Apoštolská nunciatura v Praze v meziválečném období, *Studia Historica Nitriensia* 17, č. 2 (2013), s. 80–92.
- Šmíd, Marek: *Apoštolský nunciatus v Praze. Významný faktor v československo-vatikánských vztazích v letech 1920–1950*, Brno 2015.

- Šmíd, Marek: Co skrývají vatikánské archivy k období první republiky let 1918–1929, *Církevní dějiny* 4, č. 7 (2011), s. 55–62.
- Šmíd, Marek: Jednání Jana Šrámka ve Vatikánu ve dvacátých letech 20. století, *Časopis Matice moravské* 131, č. 1 (2012), s. 65–88.
- Šmíd, Marek: Kardinál Pietro Gasparri – přední muž vatikánské diplomacie, *Historica Olomucensia* 26, č. 42 (2012), s. 101–114.
- Šmíd, Marek: Marmaggiho aféra. Největší diplomatická roztržka mezi ČSR a Svatým stolicem v meziválečném období, *Církevní dějiny* 7, č. 14 (2014), s. 40–49.
- Šmíd, Marek: Marmaggiho československá mise ve 20. letech 20. století, *Paginae Historiae* 22, č. 2 (2014), s. 401–408.
- Šmíd, Marek: Obtížné zakotvení lidovců v politickém systému první ČSR. Parlamentní volby v roce 1925 a Československá strana lidová, *Soudobé dějiny* 20, č. 4 (2013), s. 559–581.
- Šmíd, Marek: Patriarcha Karel Farský. Příspěvek k životopisu prvního patriarchy Církve československé v letech 1924–1927, *Theologická revue* 84, č. 1 (2013), s. 28–47.
- Šmíd, Marek: Postava Jana Husa jako předmět sporu mezi Československem a Svatým stolicem v období první republiky, in: *Hus a Masaryk: Hledání národní tradice a identity. Sborník projevů pronesených na slavnostním setkání u příležitosti 163. výročí narození Tomáše Garrigua Masaryka v budově Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky a dalších příspěvků*, ed. Zdeněk Kučera et al., Praha 2013, s. 32–43.
- Šmíd, Marek: Prezident Tomáš Garrigue Masaryk ve vatikánských archivech v letech 1918–1929, *Církevní dějiny* 3, č. 5 (2010), s. 39–50.
- Šmíd, Marek: *Vatikán a italský fašismus 1922–1945*, Praha 2018.
- Šmíd, Marek: *Vatikán a německý nacismus 1923–1945*, Praha 2019.
- Šmíd, Marek: *Vatikán a sovětský komunismus 1917–1945*, Praha 2020.
- Taliani, Francesco Maria: *Vita del Cardinale Pietro Gasparri. Segretario di Stato e po-vero prete*, Milano 1938.
- Trapl, Miloš: *Politický katolicismus a Československá strana lidová v Československu v letech 1918–1938*, Praha 1990.
- Trapl, Miloš – Konečský, Karel – Marek, Pavel: *Politik dobré vůle. Život a dílo Msgr. Jana Šrámka*, Praha 2013.
- Vašš, Martin: *Slovenská otázka v 1. ČSR (1918–1938)*, Martin 2011.
- Vnuk, František: *Katolícka cirkev v 20. storočí na Slovensku a vo svete. S krátkym prehľadom cirkevných dejín do roku 1900*, Bratislava 2006.
- Vnuk, František: Kríza vo vzťahoch Praha – Vatikán v roku 1925, *Historický zborník* 9 (1999), s. 59–70.
- Zlámal, Bohumil: *Příručka českých církevních dějin. Doba československého katolicismu (1918–1949)*, VII, Olomouc 2010.
- Zmátlo, Peter: Marmaggiho aféra v dobovej straníckej tlači na Slovensku, in: *Ružomberský historický zborník III*, ed. Jaroslav Nemeš – David Papajík, Ružomberok 2009, s. 173–204.